

Mamografie ženám neškodí, vyvracejí šířící se mýtus vědci

Mamografie, tedy rentgenové vyšetření prsu sloužící k odhalení prvních stádií rakoviny prsu, se v Česku využívá masově už od 90. let 20. století. Od té doby zachránila životy bezpočtu žen. Některé ženy se ale vyšetření obávají a raději dávají přednost například ultrazvuku nebo na vyšetření vůbec nejdou. Navíc se ozývají hlasy, že by mamografie nemusela být tak bezpečná a efektivní, jak se říká. Lékaři ale tvrdí, že mohou být pacientky klidné a vyšetření podstupovat mají. Někteří vědci v něm poukazují na riziko chybně pozitivní diagnózy, která u žen vede ke zbytečným invazivním zákrokům a způsobuje jim mnoho stresu a úzkosti při čekání na výsledky biopsie. Podle profesora Jana Daneše, předního specialisty na radiologii a diagnostiku onemocnění prsu, jsou ale podobné úvahy zbytečné, a možná dokonce nebezpečné.

„Mamografy zachraňují životy žen, to je podle mě naprosto nezpochybnitelné,“ říká profesor Daneš. „K tomuto závěru dospěla i Iniciativa Evropské komise k rakovině prsu, která k problematice mamografie vydala pro evropské státy stanovisko a doporučení.“

Evropská komise mamografii jednoznačně podpořila

V rámci velkého výzkumného projektu se mamografií zabývala skupina předních světových expertů, lékařů, epidemiologů, biostatistiků, patientských organizací, fyziků a dalších odborníků.

„Naše stanovisko je jasné: pozitiva mamografického screeningu jasně převažují nad negativy. Momentálně nemáme k dispozici jinou, přesnější metodu odhalování raných stádií rakovinného bujení.“

Podle údajů Evropské komise je pravděpodobnost, že žena onemocní za svůj život rakovinou prsu, zhruba 1:8. Tato hodnota se ale může značně lišit v závislosti na dalších faktorech, jako věk, počet dětí, rasa či etnický původ, a zejména historie nádorů prsu v rodině.

Mamografie je podle doporučení pracovní skupiny Evropské komise první volbou v prevenci nádoru prsu.

Různý přínos pro různé věkové skupiny žen

„Přínos mamografického vyšetření není stejný pro všechny věkové skupiny,“ vysvětluje prof. Daneš stanovisko Evropské komise. „V České republice hradí pojišťovny vyšetření jednou za dva roky ženám ve věku od 45 let. Právě pro tuto věkovou skupinu je i podle doporučení celoevropského panelu odborníků screeningová mamografie nejpřínosnější.“

Naopak u žen pod 40 let, pokud v jejich rodině nebo u pacientky samotné nebyla rakovina prsu diagnostikována, není preventivní mamografické vyšetření doporučováno. U žen mezi 40 a 45 lety podle Evropské komise záleží na typu prsu, rodinné i osobní anamnéze a posouzení odborníka. Vznik a rozvoj nádoru lze ovlivnit jen do jisté míry. Některé rizikové faktory, jako věk nebo genetické predispozice, ženy ovlivnit nemohou, ale je třeba myslet na to, že za rizikové faktory pro rakovinu prsu jsou považovány například kouření, nadměrné pití alkoholu nebo nadváha. Ženy by také neměly zapomínat na pravidelná samovyšetření.

Používání rentgenů – lékařské ozáření

Čas od času se objevuje vlna spamů ohledně nebezpečnosti mamografie, které upozorňují na údajně velkou dávkou u screeningové mamografie. V tabulce uvádíme porovnání dávek u jednotlivých vyšetření a dávky záření, kterou normálně každý z nás dostává z přírodního pozadí. Ukazuje se, že mamografie je spojena s velmi nízkou dávkou záření a strach tedy není na místě.

Tabulka:

Typické hodnoty efektivních dávek pro vybraná konvenční rentgenová a CT vyšetření

Diagnostický výkon		Typické efektivní dávky (mSv)	Přibližná doba pro stejné ozáření z přírodních zdrojů
Konvenční rentgenová vyšetření	Končetiny a klouby	< 0,01	< 1,5 dne
	Plíce (jeden PA snímek)	0,02	3 dny
	Lebka	0,07	11 dní
	Mamografie (screening)	0,1	15 dní
	Kyčle	0,3	7 týdnů
	Pánev, hrudní páteř	0,7	4 měsíce
	Břicho	1,0	6 měsíců
	Bederní páteř	1,3	7 měsíců
	Polykací akt	1,5	8 měsíců
	IVU	2,5	14 měsíců
	Vyšetření žaludku, střevní pasáž	3	16 měsíců
	Irigoskopie	7	3,2 roku
<hr/>			
CT vyšetření	CT hlavy	2,3	1 rok
	CT hrudníku	8	3,6 roku
	CT břicha nebo pánve	10	4,5 roku

Zdroj: <https://www.sujb.cz/radiacni-ochrana/zajimavosti-z-praxe-radiacni-ochrany/pouzivani-rentgenu-lekarske-ozareni/>

26. 11. 2017 Státní úřad pro jadernou bezpečnost (SÚJB)